

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ТИЩУК Інна Володимирівна

УДК 332.12:338.48 (043.3)

**РЕГІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ
ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Мукачєво – 2018

Дисертація є рукописом.

Роботу виконано у Луцькому національному технічному університеті
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Матвійчук Людмила Юріївна,
Луцький національний технічний університет
МОН України, завідувач кафедри туризму та
цивільної безпеки.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Чепурда Лариса Михайлівна,
Черкаський державний технологічний
університет
МОН України, професор кафедри туризму та
готельно-ресторанної справи.

Кандидат економічних наук, доцент
Нездоймінов Сергій Георгійович,
Одеський національний економічний
університет
МОН України, доцент кафедри економіки та
управління туризмом.

Захист дисертації відбудеться 28 лютого 2018 р. об 11 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 62.147.01 у Мукачівському державному університеті Міністерства освіти і науки України за адресою: 89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26, ауд. 300.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Мукачівського державного університету Міністерства освіти і науки України за адресою: 89600, м. Мукачево, вул. Філатова, 16.

Автореферат розісланий «25» січня 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук,
доцент

 М. В. Ігнатишин

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Ринкова трансформація економіки України та її регіонів супроводжується інституціоналізацією структурно-просторових змін, формуванням пріоритетних сфер господарювання, зорієнтованих на ефективне використання природного, виробничого та людського потенціалу в структурі яких вагоме місце посідає туристична діяльність, що включає такий важливий сегмент як сільський зелений туризм.

Без належної підтримки, незавершеності нормативно-правової бази регулювання, відсутності концептуального та інституціонального забезпечення державної регіональної політики, цей вид туристичної діяльності сьогодні функціонує винятково за рахунок особистої ініціативи та адаптивного ресурсу сільського населення, здійснюючи вагомий вплив на соціально-економічний розвиток сільських територій.

Розвиток і підтримка підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму є дієвим засобом диверсифікації сільської економіки, впровадження у сільський простір дедалі більшої кількості функцій несільськогосподарського призначення, що забезпечує рух монофункціональної економіки до поліфункціональної, підвищення рівня зайнятості і якості життя сільського населення. Це формує об'єктивну необхідність формування ефективних механізмів стимулювання та підтримки підприємництва в сфері сільського зеленого туризму.

Значний внесок у дослідження проблеми розвитку сільського зеленого туризму зробили українські вчені: О. О. Бейдик, Ю. А. Заставний, Ю. В. Зінько, М. М. Крачило, В. Ф. Кифяк, О. О. Любіцева, І. В. Смаль, Т. Г. Сокол, Н. В. Фоменко, Б. П. Яценко та інші. Економічні аспекти дослідження проблематики регіонального розвитку сільського зеленого туризму та стимулювання підприємництва у цій галузі відображені в працях провідних українських вчених: Б. В. Буркинського, Т. П. Галушкіної, З. В. Герасимчук, В. В. Гоблика, Г. О. Горіна, Л. С. Гринів, П. В. Гудзь, Л. П. Дядечко, В. С. Кравціва, С. П. Кузика, Т. Ю. Лужанської, М. П. Мальської, Н. А. Мікули, О. І. Мілашовської, С. Г. Нездоймінова, В. В. Паппа, М. І. Пітюлича, Т. І. Ткаченко, М. А. Хвесика, Є. В. Хлобистова, В. І. Цибуха, Л. М. Чепурди, І. М. Школи та інших. Широке коло питань проблематики сільського зеленого туризму досліджують зарубіжні вчені: К. Дронг, В. Котлінський, Я. Маєвський, С. Медлік, Я. Сікора та ін.

Віддаючи належне науковим доробкам наведених авторів необхідно відзначити, що комплексне дослідження проблеми стимулювання і підтримки підприємництва у сфері сільського зеленого туризму нині відсутнє. Зазначене зумовлює необхідність формування ефективного механізму регулювання розвитком туристичної сфери, який на сьогодні не склався ні організаційно, ні функціонально, а існуючі напрацювання не доведені до рівня практичного використання. Актуальність зазначених проблем, необхідність їх комплексного та системного дослідження і вирішення зумовили вибір теми дослідження, мету та завдання дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Луцького національного технічного університету за темами: «Методологія створення геоінформаційної системи туристично-рекреаційних ресурсів» (номер державної реєстрації 0112U000291), де автором здійснено обґрунтування теоретико-методичних засад організаційно-економічного механізму підтримки суб'єктів

сільського зеленого туризму; «Програма розвитку туризму транскордонних регіонів» (номер державної реєстрації 0108U001735), у рамках якої автор запропонував цільові напрями удосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення регіонального розвитку підприємств сфери послуг.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретико-методичних засад та прикладних положень, формування регіональних механізмів стимулювання підприємництва в сфері сільського зеленого туризму.

Для реалізації мети дослідження необхідно було вирішити низку взаємопов'язаних завдань:

- сформувані наукові підходи до формування механізму стимулювання та підтримки сільського зеленого туризму;
- поглибити поняття «сільський зелений туризм», розкрити його сутність та зміст, як специфічного сегмента ринку туристичних послуг;
- обґрунтувати концептуальні засади та специфіку функціонування підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму;
- удосконалити методика оцінки природно-ресурсного потенціалу розвитку сільського зеленого туризму;
- проаналізувати економічну ефективність функціонування садиб сільського зеленого туризму у Волинській області та вплив сільського зеленого туризму на зайнятість сільського населення;
- обґрунтувати перспективні напрями формування регіонального організаційно-економічного механізму стимулювання і підтримки підприємництва в сфері сільського зеленого туризму, з'ясувати його компонентну будову та економічний інструментарій регулювання;
- окреслити проблеми та розробити пропозиції, спрямовані на розвиток регіональної інституційної інфраструктури стимулювання підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму;
- обґрунтувати пропозиції щодо залучення інвестицій у розвиток сільського зеленого туризму в регіоні;
- узагальнити міжнародний досвід стимулювання і підтримки підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму та його адаптацію для виявлення системних проблем, які гальмують його розвиток.

Об'єктом дослідження є процеси стимулювання і підтримки підприємництва у сфері сільського зеленого туризму на рівні регіону.

Предметом дослідження є теоретико-методичні положення та практичні рекомендації формування регіонального механізму стимулювання підприємництва в сфері сільського зеленого туризму.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною базою дослідження стали положення економічної теорії, макро- та мікроекономіки, теорії управління, праці провідних вітчизняних і зарубіжних науковців із питань стимулювання підприємництва в сфері сільського зеленого туризму.

З метою досягнення поставлених наукових завдань у роботі використовувалися такі методи дослідження: узагальнення та систематизації (для визначення сутності понять «сільський зелений туризм»); системний і комплексний аналіз (для визначення тенденцій розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України); розрахунково-аналітичні та порівняльні методи (для дослідження сучасних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму в регіонах); економіко-математичні методи (для розрахунку інтегрального показника розвитку забезпеченості природно-

ресурсним потенціалом туристичних регіонів України); процесний підхід (для представлення територіальних механізмів стимулювання і підтримки підприємництва в сфері сільського зеленого туризму); програмно-цільовий підхід (для формування цільових завдань реалізації програм розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в регіоні); метод системного аналізу та синтезу (для розробки концепції розвитку сільського зеленого туризму); матричний метод (для визначення сили впливу чинників на стан та розвиток сільського зеленого туризму в регіонах); картографічні методи (для формування картосхем стану та розвитку природно-ресурсного потенціалу регіонів України, а також для геопросторового розміщення садиб сільського зеленого туризму в регіоні); графічні й табличні методи (для наочного зображення статистичного матеріалу, візуалізації теоретичних та практичних положень).

Інформаційно-нормативною базою дослідження стали закони України, Укази Президента України, нормативні документи Кабінету Міністрів України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, офіційні матеріали Державної служби статистики України у Волинській області та Департаменту інфраструктури та туризму Волинської обласної державної адміністрації, офіційні матеріали та публікації міжнародних організацій, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених, результати власних досліджень автора.

Наукова новизна одержаних результатів визначається особистим внеском автора у виконанні актуального наукового завдання в галузі регіональної економіки, що полягає у розробці й обґрунтуванні теоретичних і науково-методичних засад, а також практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного механізму стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в регіоні, використанні його потенціалу з метою сталого розвитку сільських територій.

Виконання поставленого наукового завдання у дисертаційному дослідженні представлено сукупністю нових теоретичних положень, висновків і рекомендацій, наукова новизна яких полягає у тому, що:

вперше:

– обґрунтовано концептуальні підходи реалізації державної регіональної політики в умовах структурно-просторових змін сільської економіки, важливою складовою якої є формування організаційно-економічного механізму стимулювання і підтримки підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму, що враховує специфіку функціонування цього сегмента туристичної індустрії, з'ясовано його компонентну будову, принципи, форми і методи регулювання, розвиток інституційної інфраструктури, стимулювання самоорганізації та самозайнятості сільського населення, що забезпечить реалізацію потенціалу розвитку сільських територій;

удосконалено:

– структурну модель інституційної інфраструктури стимулювання підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму регіону, яка включає загальні, спеціалізовані, інформаційні і регламентуючі інституції та, на відміну від існуючих, дозволяє з'ясувати вплив кожної з них на активізацію підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму регіону та важливість такої діяльності для потенціалу розвитку сільських територій;

– науковий інструментарій дослідження розвитку сільського зеленого туризму в регіоні, який базується на основі побудованої матриці методів дослідження

регіонального розвитку сільського зеленого туризму, що дозволяє визначити пріоритетні просторові формування розвитку досліджуваного виду туризму та напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму стимулювання підприємництва;

– напрями та системно-структурні компоненти організаційно-економічного механізму стимулювання та підтримки підприємництва у сфері сільського зеленого туризму, які передбачають формування сприятливого інноваційно-інвестиційного середовища функціонування підприємств сільського зеленого туризму та дозволяють підвищити ефективність управлінського супроводу сільського розвитку;
набули подальшого розвитку:

– наукові підходи до визначення та поглиблення сутності поняття «сільський зелений туризм», що дозволило ідентифікувати його як специфічний вид туристичної діяльності, що об'єднує різні форми організації туризму, які реалізуються на базі села, що своїм наслідком здійснює соціо-еколого-економічний вплив на розвиток сільських територій шляхом раціонального використання наявного природно-ресурсного та людського потенціалу;

– інструментарій оцінювання природно-ресурсного потенціалу розвитку сільського зеленого туризму регіону, який базується на визначених методах дослідження та враховує оцінку як природних ресурсів, так і природних умов регіону, а також, на відміну від існуючих, слугує основою для розробки організаційно-економічних заходів гарантування безпеки та результативності відтворення і збереження туристично-рекреаційного потенціалу;

– напрями інвестиційного забезпечення розвитку сільського зеленого туризму, що передбачають вибір туристичних об'єктів та територій сільського зеленого туризму для інвестування залежно від рівня їх розвитку та забезпеченості природно-ресурсним потенціалом, що, на відміну від існуючих, дозволить оптимізувати інвестиційні потоки, спрямовані як на розвиток сільського зеленого туризму в регіоні, так і на підтримку підприємництва у цій сфері, а також раціональне використання та збереження природно-ресурсного потенціалу регіону.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що запропоновані теоретико-методологічні положення, науково-практичні рекомендації та висновки можуть бути використані для формування і реалізації державної та регіональних програм розвитку сільського зеленого туризму. Наукові результати, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження пройшли апробацію та прийняті до використання й впровадження: Департаментом інфраструктури та туризму Волинської обласної державної адміністрації під час формування та реалізації Стратегії розвитку Волинської області на період до 2020 року (довідка № 1105/1/8/8/2-17 від 30.08.2017 р.); Ківерцівською районною державною адміністрацією Волинської області, відділом культури та туризму обґрунтовано доцільність реалізації організаційно-економічного механізму стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму, що дає можливість удосконалити умови його розвитку, а також підвищити конкурентоспроможність підприємництва у сфері сільського зеленого туризму (довідка № 151/01-15/2-17 від 18.10.2017 р.); Жидичинською сільською радою села Жидичин Ківерцівського району Волинської області під час розробки напрямів стимулювання і підтримки сільського зеленого туризму на території сільської ради (довідка № 1565 від 31.08.2017 р.); Озерцівською сільською радою села Озерце Ківерцівського району Волинської області під час розробки схеми інвестиційного забезпечення розвитку

сільського зеленого туризму в регіоні, що дає змогу обирати необхідні економічні інструменти, які обмежують негативний вплив та виконують стимулюючу функцію у сфері сільського зеленого туризму на території сільської ради; сільською радою в селі Княгининок Луцького району Волинської області під час розробки схеми взаємодії суб'єктів господарювання в сфері сільського зеленого туризму, що сприяє зростанню рівня зайнятості населення району (довідка № 1424/02.14 від 19.10.2017 р.).

Результати досліджень використовуються у навчальному процесі Луцького національного технічного університету під час викладання дисциплін: «Сільський туризм», «Організація туризму», «Планування та організація туристичного бізнесу» та виконання дипломних робіт, які виконуються студентами економічних спеціальностей (довідка № 1091-19-33 від 28.08.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі отримані наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, одержані автором самостійно і знайшли відображення в наукових публікаціях. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї, положення та висновки, які є результатом власних розробок автора.

Апробація матеріалів дисертації. Основні результати дисертаційної роботи доповідались і були схвалені на конференціях та семінарах, зокрема, *міжнародних*: «Екологічний туризм – інтегруючий напрямок туризму» в рамках проекту «Створення інформаційного комплексу у сфері транскордонного екологічного туризму у Євросоюзі «Буг»» (м. Брест, Білорусь, 2015 р.), International scientific conference «Modern transformation of economics and management in the era of globalization» (Klaipedia, Baltija Publishing, 2016), «Современные технологии и инновации в туризме и гостеприимстве» (м. Пінськ, Білорусь, 2016 р.).

Всеукраїнських: «Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії в Україні: теорія, практика та інновації розвитку» (м. Умань, 2014 р.), «Нова економічна політика на світовому, державному та регіональному рівнях» (м. Одеса, 2014 р.), «Проблеми сталого розвитку економіки України в умовах інтеграційних процесів» (м. Ужгород, 2014 р.), «Перспективи розвитку туризму в Україні та світі» (м. Луцьк–Світязь, 2015 р.), «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні» (м. Черкаси, 2015 р.), «Розвиток національної економіки: теорія і практика» (м. Івано-Франківськ, 2015 р.), «Регіональні проблеми розвитку територіальних систем: теорія, практика, перспективи» (м. Ужгород, 2016 р.), «Туристичний, готельний і ресторанный бізнес: інновації та тренди» (м. Київ, 2016 р.), «Географічні особливості рекреаційно-туристичних ресурсів Полісся» (м. Луцьк, 2016 р.), «Актуальні проблеми та перспективи сталого розвитку підприємств та регіонів України» (м. Дніпропетровськ, 2016 р.), «Перспективи розвитку регіонів України в умовах інтеграційних викликів» (м. Луцьк, 2016 р.), «Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні» (м. Березне, 2016 р.), «Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації» (м. Запоріжжя, 2017 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 38 наукових праць загальним обсягом 45,74 умовн. друк. арк., з яких 2 монографії, 12 статей (у тому числі 7 статей – у наукових фахових виданнях України, 5 статей – у колективних

монографіях, 21 праця апробаційного характеру, 2 статті – в закордонних виданнях. Особисто автору належить 26,62 умовн. друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 242 найменувань на 24 сторінках і 24 додатків на 39 сторінках. Загальний обсяг роботи складає 292 сторінки (36,5 умовн. друк. арк.), основний текст викладено на 196 сторінках (24,5 умовн. друк. арк.). Дисертація містить 56 таблиць та 88 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету й завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну одержаних результатів та їх практичне значення, визначено особистий внесок здобувача, відображено апробацію результатів дисертаційної роботи.

У першому розділі **«Теоретико-методичні засади регулювання розвитку сільського зеленого туризму»** узагальнено теоретичні основи сутності сільського зеленого туризму, поглиблено поняття «сільський зелений туризм», запропоновано класифікаційні критерії та з'ясовано його специфічні ознаки, як важливого сегмента ринку туристичних послуг, розроблено концептуальну модель розвитку сільського зеленого туризму на регіональному рівні, виявлено специфічні загрози та ризики, що стримують розвиток підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму, запропоновано методичні підходи до оцінки природно-ресурсного потенціалу розвитку сільського зеленого туризму.

У процесі аналізу існуючих наукових підходів та узагальнення основних ідентифікаційних ознак сільського зеленого туризму доведено, що даний вид туризму має властиві специфічні ознаки, такі як: нездатність до збереження сформованої туристичної послуги; схильність до сезонного коливання попиту; значна статичність, нерозривність виробництва і споживання; залежність якості туристичних послуг від природних та кліматичних умов сільського регіону; унікальність, що пов'язано з неповторністю природно-ресурсного потенціалу сільських дестинацій та самодіяльність, так як послуги переважно надаються непрофесіоналами.

На основі виявлення ідентифікаційних ознак у роботі запропоновано авторське визначення сутності дефініції «сільський зелений туризм» під яким розуміється специфічний вид туристичної діяльності, що акумулює різні форми організації туризму, які реалізуються на базі села, що своїм наслідком здійснює соціо-еколого-економічний вплив на розвиток сільських територій регіону шляхом раціонального використання наявного природно-ресурсного та людського потенціалу.

Враховуючи множинність видів підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму та необхідність підтримки перспективних форм у роботі виділено три основні його типи: на базі особистих селянських господарств не більше 9 ліжко-місць; на базі побудованих приватних садиб; на базі сільськогосподарських тематичних парків та центрів, де популяризуватимуться свята і традиції регіону.

Виходячи з того, що кожна сфера туристичної діяльності має ряд специфічних ознак і відповідно зберігає специфічні загрози та ризики, в роботі аргументовано та виокремлено найбільш істотні феномени ризику в сфері сільського зеленого

туризму: фінансові, інноваційні, інтелектуально-кадрові, політико-правові, інфраструктурні, безпекові (рис. 1).

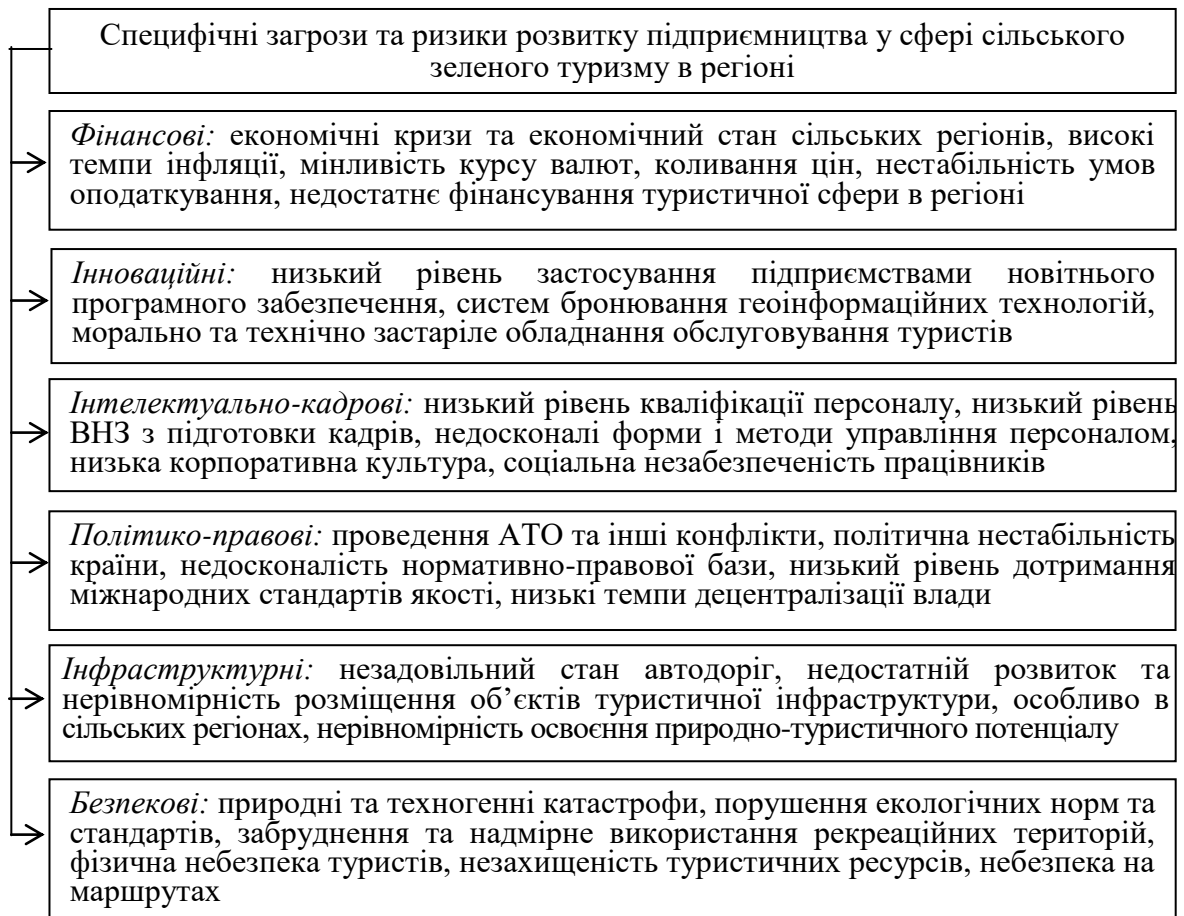

Рис. 1. Специфічні загрози та ризики розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму на регіональному рівні

Джерело: розроблено автором

Здійснена систематизація ймовірних ризиків має важливе прикладне значення для розробки регіональних цільових комплексних програм стимулювання і підтримки підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму, що виступають важливим, превентивним інструментом із їх локалізації.

У роботі розроблена регіональна модель розвитку сільського зеленого туризму, ключова ідея якої полягає у підвищенні рівня інтересів і потреб у такому розвитку бізнесу, туристів та регіону, на основі визначених критеріїв, шляхом стимулювання підприємництва та задіяння потенціалу розвитку сільського зеленого туризму в регіонах. Розроблена модель базується на визначених критеріях ефективного розвитку сільського зеленого туризму в регіоні, а саме: забезпечення безпеки об'єктів та суб'єктів сільського зеленого туризму; атрактивність регіонів; комунікативність у вигляді інфраструктури туризму; впровадження інновацій; раціональне використання природно-ресурсного та людського потенціалу в регіоні; якість та доступність туристичних послуг і товарів, компетентність суб'єктів сільського зеленого туризму та їх відповідальність; функціонування інституційної інфраструктури стимулювання підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму регіону.

На основі багатовимірної оцінки природно-ресурсного потенціалу доведено, що сільський зелений туризм може бути дієвим важелем активізації розвитку більшості регіонів держави. Визначено, що подальший перспективний розвиток сільського зеленого туризму за ознакою забезпеченості людськими та природними ресурсами та умовами мають такі області як: Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька та Вінницька. Середній рівень забезпеченості природно-ресурсним потенціалом характерний для Волинської, Тернопільської, Хмельницької та Черкаської областей.

У другому розділі «Аналіз та оцінка основних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму у Волинській області» проаналізовано основні тенденції розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму Волинської області, проведено комплексну рейтингову оцінку чинників впливу на стан та розвиток сільського зеленого туризму в регіоні, здійснено аналіз впливу сільського зеленого туризму на зайнятість сільського населення в регіоні.

Встановлено, що наявність існуючих у Волинській області туристично-рекреаційних ресурсів, а також сукупність економічних, соціальних та екологічних особливостей створюють умови для динамічного розвитку сільського зеленого туризму на засадах підприємництва. У процесі дослідження виявлено позитивні тенденції щодо збільшення чисельності функціонуючих підприємств у сільському зеленому туризмі (табл. 1).

Станом на кінець 2016 року в області було офіційно зареєстровано 85 садіб, розрахованих на 1275 ліжко-місць. Порівняння показників 2015–2016 років засвідчує темпи приросту кількості садіб, що становили 2,4 %, а в порівнянні з 2013 роком їх кількість збільшилась на 18 одиниць. Перспективність розвитку галузі підтверджує показник доходу садіб сільського зеленого туризму від своєї діяльності, який станом на 2016 рік становив 16967 тис. грн, що на 11347 тис. грн більше у порівнянні з 2013 роком.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності садіб сільського зеленого туризму Волинської області у 2013–2016 рр.

	Одиниці виміру	2013	2015	2016	Приріст 2015/2016	
					Абсолютний	Відносний, %
<i>Основні засоби:</i>						
кількість садіб	од.	67	83	85	2	2,4
місткість садіб	місць	893	1245	1275	30	2,4
загальна площа садіб	кв. м	31050	43526	44710	1184	2,7
житлова площа садіб	кв. м	7247	8981	9052	71	0,8
середня місткість 1 садоби	місць	9	14	15	1	7,1
загальна площа 1 садоби у середньому	кв. м	140	188	193	5	2,7
житлова площа 1 садоби у середньому	кв. м	68	90	107	17	18,9
<i>Обсяг виробництва:</i>						
кількість розміщених у садибах	осіб	66945	81367	96008	14641	18
кількість ночівель у садибах	од.	85641	112520	129012	16492	14,7
середня кількість розміщених у садібі	осіб	120	178	203	25	14,1
середня кількість ночівель у садібі	од.	435	634	672	38	6
середня тривалість перебування у садібі	діб	2	2	2	-	-
доходи садіб від наданих послуг	тис. грн.	5620	10190	16967	6777	60,1

Розраховано автором за даними Департаменту інфраструктури та туризму Волинської обласної державної адміністрації

Для сільського зеленого туризму в області характерна нерівномірність його розвитку в різних районах. Найбільш динамічно даний вид туризму розвивається в Шацькому та Ковельському районах, що зумовлено наявністю у цих районах відповідного природно-ресурсного та людського потенціалу.

Доведено, що рівень розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в регіоні значною мірою залежить від дії цілої сукупності чинників. Для визначення найбільш важливих із них застосовано програмне забезпечення, за його допомогою визначено найбільш важливі чинники, що детермінують розвиток підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в регіоні. У роботі побудовано модель впливу чинників на розвиток сільського зеленого туризму Волинської області, яка має такий вигляд:

$$Y_{2016} = 100,557X_1 + 2,367X_3 + 107,106X_4 + 0,0244X_6 + 42,443X_9 \quad (1)$$

Визначено, що активний вплив на розвиток сільського зеленого туризму в області здійснюють такі чинники: кількість садіб в області; кількість туристів, обслугованих турфірмами; кількість фахівців із відповідною освітою в галузі туризму; обсяг капітальних інвестицій та кількість лікарських амбулаторних закладів в області.

За результатами соціологічного моніторингу власників садіб сільського зеленого туризму за допомогою методу анкетування визначено, що більшість господарств (83 %), що займаються сільським зеленим туризмом, відносять себе до «садіб сільського зеленого туризму», 12 % – до «гостьового будинку», 5 % опитаних ідентифікують себе «сімейною фермою»; за характером використання праці – 64 % господарств не використовують найманих працівників; 96 % власників садіб мають вищу освіту, проте саме туристичну освіту мають лише 12 % із них; 46 % власників садіб знають на достатньому рівні англійську або польську мови; програмне забезпечення у своїй діяльності використовує переважна більшість респондентів. До основних проблем, які стримують розвиток бізнесу, більшість опитаних назвали нерозвиненість інфраструктури в регіоні, відсутність управлінської культури в туристичній сфері та бюрократію адміністративних процедур започаткування та ведення туристичного бізнесу.

Проведення анкетного опитування власників садіб сільського зеленого туризму дозволило отримати інформацію про фактичний стан функціонування садіб сільського зеленого туризму, визначити найбільш важливі проблеми підприємницької діяльності, оцінити вплив рівня освіти на розвиток туристичного бізнесу тощо. Отримана інформаційна база слугуватиме підґрунтям реалізації ефективної регіональної політики стимулювання і підтримки підприємницької діяльності сільського населення та дозволить підвищити рівень якості надання послуг у сфері сільського зеленого туризму.

Враховуючи високий рівень безробіття серед сільського населення області в роботі доведено, що ефективна державна підтримка і стимулювання підприємницької діяльності сільського зеленого туризму є важливим засобом зняття соціальної напруги на сільських локальних ринках праці. При цьому особлива увага

повинна бути приділена підготовці висококваліфікованих кадрів із числа сільської молоді.

У третьому розділі **«Удосконалення територіальних механізмів стимулювання і підтримки сільського зеленого туризму»** запропоновано методичні підходи до формування регіонального механізму підтримки і стимулювання підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму, з'ясовано його інституційну інфраструктуру, форми і методи державної підтримки, визначено стратегічні цілі регіональної політики стимулювання сільського зеленого туризму.

Доведено, що подальший розвиток і підтримка підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму об'єктивно вимагає формування ефективних регіональних механізмів регулювання, під якими розуміється сукупність організаційно-управлінських та економічних методів, прийомів, інструментів і важелів впливу на розвиток сільського зеленого туризму.

У дисертації формування регіонального механізму підтримки і стимулювання сільського зеленого туризму здійснено на засадах комплексного підходу, який передбачає врахування сукупності багатьох факторів впливу та специфіки підприємницької діяльності в цій сфері, основними із яких є:

- природно-ресурсний, людський, екологічний та соціальний, які, за суттю, формують потенціал розвитку сільського зеленого туризму;
- досягнення цілей розвитку сільських територій – економічних, соціальних та екологічних;
- гармонізація цілей розвитку секторального і просторового розвитку регіону.

Перевага комплексного підходу до формування організаційно-економічного механізму полягає в тому, що в основу його дії покладена система цілей взаємодії органів державного управління з господарюючими суб'єктами на основі економічних методів регулювання, внаслідок чого формується сприятливе підприємницьке середовище, здатне стимулювати ефективно використання природно-ресурсного, соціально-трудоного та екологічного потенціалу сільських територій.

Теоретична модель концепції формування організаційно-економічного механізму стимулювання розвитку сільського зеленого туризму розкриває його змістову структурно-функціональну сторону, об'єкти, суб'єкти, форми стимулювання, засоби та інструкції підтримки підприємницької діяльності (рис. 2).

Регіональний механізм регулювання підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму, як і будь-яка керована система, має свою структуру. Вона може бути проаналізована як з точки зору інституціональної (регіональні органи управління, органи місцевого самоврядування, територіальні громади, об'єднання підприємців), так і організаційної – сукупності конкретних економічних форм, методів регулювання (розробка цільових – комплексних програм, прогнозів, законодавче регулювання підприємницької діяльності, система стимулів і санкцій) (рис. 3).

Виокремлення організаційної компоненти у регіональному механізмі стимулювання і підтримки підприємництва в сфері сільського зеленого туризму є вкрай важливим з погляду його інституціонального, функціонального та інструментального навантаження, оскільки це дозволяє з'ясувати його функціональні параметри та основні структуроутворюючі елементи. У структурі

організаційних заходів головним завданням є стимулювання мобільності сільського населення, розвиток ініціативи, спонукання до змін виду і сфери трудової діяльності, що є основою розв'язання проблеми зайнятості в сільській місцевості.

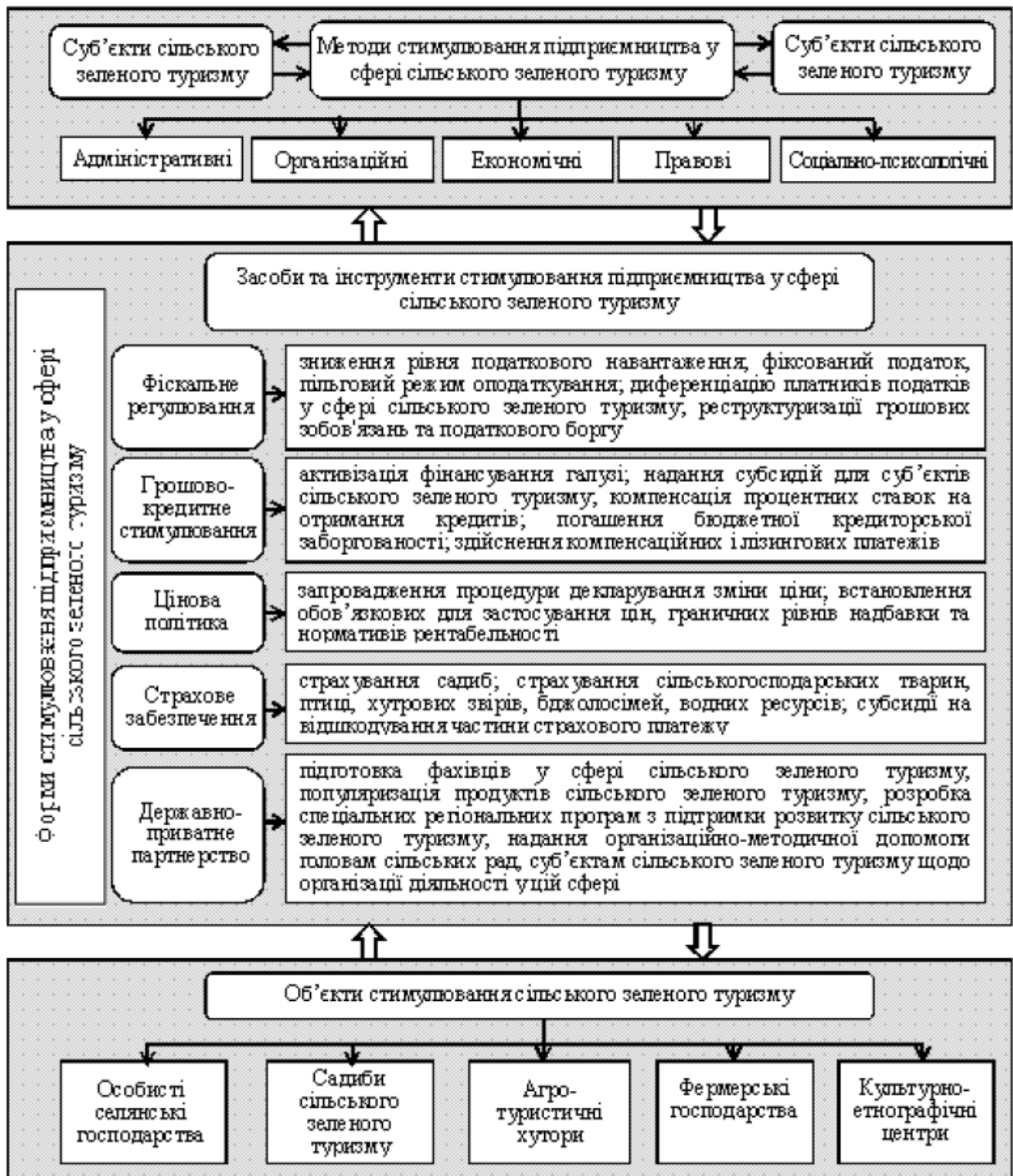

Рис. 2. Теоретична модель концепції формування організаційно-економічного механізму стимулювання розвитку сільського зеленого туризму

Джерело: розроблено автором

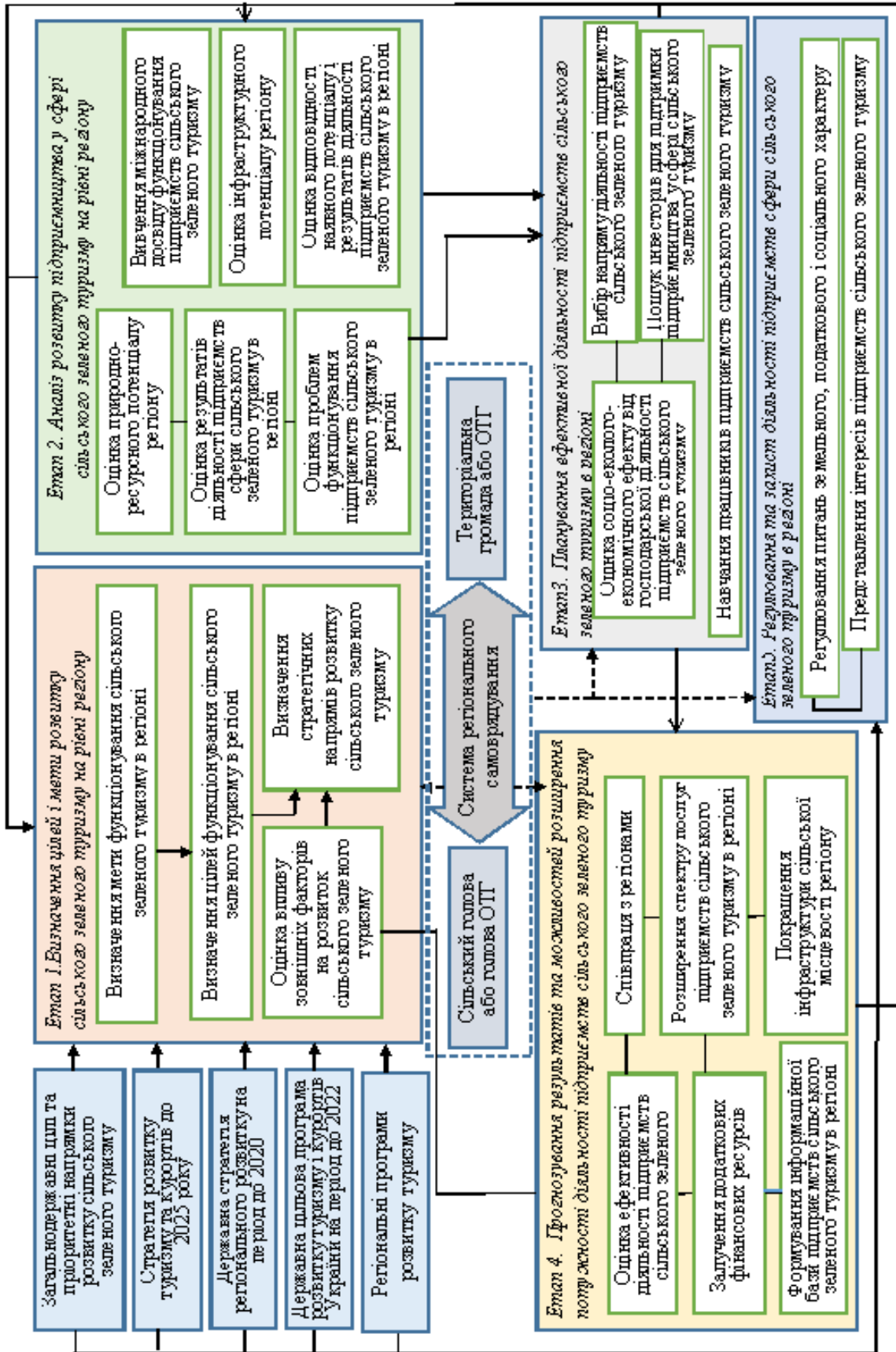

Рис. 3. Організаційна компонента регіонального механізму регулювання діяльності суб'єктів підприємництва сільського зеленого туризму
 Джерело: розроблено автором

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження обґрунтовано і поглиблено теоретико-методичні засади та розроблено практичні рекомендації щодо формування дієвого організаційно-економічного механізму стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму. Отримані результати дають можливість сформулювати висновки, що мають теоретичне і практичне значення та свідчать про досягнення мети дослідження й виконання поставлених завдань.

1. Розвиток туристичних регіонів та збереження їх природно-ресурсного потенціалу великою мірою залежить від діяльності підприємств сільського зеленого туризму. На основі міжнародного досвіду та аналізу досліджуваного виду діяльності в регіонах України встановлено, що сільський зелений туризм в умовах перехідної економіки є вирішенням соціально-економічних проблем села, що передбачає відтворення трудового потенціалу, зниження рівня безробіття, уповільнення міграційних процесів, підвищення рівня інфраструктурного забезпечення регіону тощо. У зв'язку з цим передумовою сталого розвитку сільських територій є стимулювання та підтримка підприємництва у сфері сільського зеленого туризму на рівні регіону.

2. Систематизація теоретичних напрацювань щодо категорії «сільський зелений туризм» дозволила виокремити підходи до її трактування та ідентифікувати як вид туристичної діяльності, що акумулює форми організації туризму, які реалізуються на базі села, що своїм наслідком здійснює соціо-еколого-економічний вплив на розвиток сільських територій регіону шляхом раціонального використання наявного природно-ресурсного та людського потенціалу. Здійснено типологію суб'єктів сільського зеленого туризму за рахунок виділення його специфічних особливостей, які виокремлюють його в самостійний сегмент туристичних послуг. До них віднесено: нездатність до збереження сформованої туристичної послуги; схильність до сезонного коливання попиту; значна статичність, нерозривність виробництва і споживання; неможливість попередньої оцінки у зв'язку з локалізацією на базі приватного підприємства; залежність якості туристичних послуг від природних та кліматичних умов сільського регіону; унікальність, що пов'язана з неповторністю природно-ресурсного потенціалу сільських дестинацій, та самодіяльність, так як послуги переважно надаються непрофесіоналами.

3. Сформовано методичний інструментарій дослідження розвитку сільського зеленого туризму в регіоні, який базується на основі побудованої матриці методів дослідження регіонального розвитку даного виду туризму. За допомогою зазначеного методичного інструментарію дослідження можна визначати пріоритетні регіони розвитку сільського зеленого туризму та напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму стимулювання підприємництва у цій галузі на рівні регіону.

4. Запропоновано концептуальні підходи до здійснення процесу стимулювання та підтримки підприємництва у сфері сільського зеленого туризму шляхом формування дієвих регіональних механізмів, в основу яких покладено організаційні та економічні методи стимулювання сільських підприємців, що створить передумови ефективного їх функціонування та підвищить конкурентоспроможність регіону.

5. Обґрунтовано напрями та системно-структурні аспекти формування та реалізації організаційно-економічного механізму стимулювання і підтримки підприємництва у сфері сільського зеленого туризму, що передбачають створення

сприятливого середовища для підвищення рівня результативності функціонування підприємств сільського зеленого туризму та дозволяють урегулювати зазначені процеси на рівні регіону.

6. Методичні підходи до оцінки природно-ресурсного потенціалу розвитку сільського зеленого туризму регіонів, які базуються на визначених методах дослідження та враховують оцінку як природних ресурсів, так і природних умов регіону, що слугує основою для розробки організаційно-економічних заходів гарантування безпеки та результативності відтворення і збереження природно-ресурсного потенціалу регіону. Подальший перспективний розвиток сільського зеленого туризму за ознакою забезпеченості природними ресурсами та умовами мають такі області як: Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька та Вінницька. Середній рівень забезпеченості природно-ресурсним потенціалом характерний для Волинської, Тернопільської, Хмельницької та Черкаської областей.

7. Ефективне функціонування регіонального механізму стимулювання підприємництва досягається завдяки єдності його цільової функції, спільності критеріїв ефективного розвитку сільського зеленого туризму регіону як базисної основи усіх елементів механізму та налагодженню функціональних взаємозв'язків між об'єктами та суб'єктами сільського зеленого туризму, гармонізацією їх інтересів.

8. Інституційна інфраструктура стимулювання підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму на рівні регіону, складається з загальних, спеціалізованих, інформаційних та регламентуючих підсистем. Такий підхід дає можливість визначити вплив кожної з таких підсистем на підприємницьку діяльність у сфері сільського зеленого туризму регіону.

9. Механізм інвестиційного забезпечення розвитку сільського зеленого туризму регіонів, елементами якого є вибір туристичних об'єктів та територій сільського зеленого туризму, дозволяє оптимізувати інвестиційні потоки, спрямовані як на розвиток сільського зеленого туризму в регіоні, так і на підтримку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації

1.1. Монографії

1. Тищук І. В. Механізми створення геоінформаційної системи туристичних ресурсів: колективна монографія; за науковою редакцією д.е.н., професора Матвійчук Л. Ю. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. 208 с. *Особистий внесок автора: розроблено теоретико-методологічні засади створення геоінформаційної системи туристично-рекреаційних ресурсів.*

2. Тищук І. В. Сільський зелений туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід: монографія; за науковою редакцією д.е.н., професора Матвійчук Л. Ю. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. 260 с. *Особистий внесок автора: обґрунтування методичних підходів дослідження сільського зеленого туризму, як специфічного сегмента ринку туристичних послуг та основні тенденції, що відображають економічну ефективність функціонування об'єктів сільського зеленого туризму у Волинській області, перспективні напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму підтримки об'єктів сільського*

зеленого туризму, формування інституційної інфраструктури стимулювання підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму.

1.2. Статті у колективних монографіях

3. Тищук І. В. Організаційно-економічний механізм сталого розвитку зеленого туризму в Україні. Сталий розвиток – XXI століття: управління, технології, моделі. Дискусії – 2015: колективна монографія; за науковою редакцією проф. Хлобистова Є. В. Черкаси, 2015. С. 328–336. *Особистий внесок – 0,56 авторського аркуша.*

4. Тищук І. В. Чинники впливу на стан та розвиток зеленого туризму в Україні. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія; за науковою редакцією проф. Волошина І. М. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2015. С. 225–241. *Особистий внесок – 1,0 авторського аркуша.*

5. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Інституціональне середовище розвитку зеленого туризму в Україні. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія; за науковою редакцією проф. Волошина І. М. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2015. С. 105–117. *Особистий внесок – 0,75 авторського аркуша.*

6. Тищук І. В. Зелений туризм: сутність та визначення поняття. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія; за науковою редакцією проф. Волошина І. М. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. С. 114–125. *Особистий внесок – 0,75 авторського аркуша.*

7. Тищук І. В. Методика оцінки стану та перспективності розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія; за науковою редакцією проф. Матвійчук Л. Ю. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. С. 105–117. *Особистий внесок – 0,68 авторського аркуша.*

1.3. Публікації в наукових фахових виданнях України

8. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Регіональні особливості поширення зеленого туризму в Україні. Зб. наук. праць «Економічні науки». Серія «Регіональна економіка». Вип. 11 (43). Луцьк: ЛНТУ, 2014. С. 149–158. *Особистий внесок автора: здійснено аналіз сучасного стану та перспектив розвитку зеленого туризму в окремих регіонах України.*

9. Тищук І. В. Концептуальні засади формування розвитку зеленого туризму в регіоні. Науковий журнал «Економічний форум». Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2015. №2. 346 с. С. 146–155. *(Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, PИЦ).*

10. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Інвестиційні основи розвитку зеленого туризму в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2015. Вип. 13. С. 98–102. *Особистий внесок автора: полягає в дослідженні теоретичних та прикладних аспектів інвестиційного забезпечення розвитку зеленого туризму в Україні.*

11. Тищук І. В. Особливості розвитку зеленого туризму в розвинених країнах світу. Електронне фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». 2016. №9. С. 571–576. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-9-2016>

12. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Економіко-екологічні засади раціонального використання туристичних ресурсів. Науковий вісник Одеського національного

університету. Серія «Економіка». 2016. Том 21. Вип. 1. С. 129–132. *Особистий внесок автора: визначено основні інструменти та напрями підвищення рівня використання туристичних ресурсів.*

13. Тищук І. В., Жук О. М. Туристичний маршрут історичним Луцьком ХІХ століття. Науковий журнал «Економічний форум». Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2016. № 3. С. 138–143. *Особистий внесок автора: здійснено характеристики демографічного складу населення, забудови та стану історико-архітектурних пам'яток міста Луцька ХІХ ст. (Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, РІНЦ).*

14. Тищук І., Лужанська Т., Гобрей М. Організаційно-економічний механізм використання ресурсного потенціалу сільського зеленого туризму в регіоні. Науковий журнал «Економічний форум». Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2017. №3. С. 117–122. *Особистий внесок автора: проаналізовано основні критерії раціональності використання ресурсного потенціалу сільського зеленого туризму в регіоні (Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, РІНЦ).*

1.4. Публікації в зарубіжних періодичних виданнях

15. Тыщук И. В. Анализ современного состояния развития сельского зеленого туризма в Украине. Современные технологии и инновации в туризме и гостеприимстве. Туризм и гостеприимство. Беларусь, Пинск, 2016. №2. С. 42–48.

16. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю., Лепкий М. І. Основні пріоритети побудови організаційно-економічного механізму використання і охорони туристичних ресурсів. International scientific conference «Modern transformation of economics and management in the era of globalization». Klaipedia: Baltija Publishing, 2016. С. 216–219.

2. Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

17. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Перспективи розвитку зеленого туризму в Україні. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії в Україні: теорія, практика та інновації розвитку». Умань, 2014. С. 109–111.

18. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Актуальні проблеми розвитку зеленого туризму в Україні. Зб. тез наук. робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Нова економічна політика на світовому, державному та регіональному рівнях». Одеса, 2014. Ч. 2. С. 103–106.

19. Тищук І. В. Регіональні особливості формування кластера зеленого туризму. Зб. тез наук. робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сталого розвитку економіки України в умовах інтеграційних процесів». Ужгород, 2014. С. 173–175.

20. Тищук І. В. Перспективи розвитку зеленого туризму в умовах польсько-українського транскордонного співробітництва. Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи розвитку туризму в Україні та світі». Луцьк–Світязь, 21–23 травня 2015. С. 104–107.

21. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Впровадження інноваційних технологій у сфері зеленого туризму. Матеріали VI Міжнародної ювілейної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні до 55-річчя ЧДТУ». Черкаси, 2015. С. 146–150.

22. Тищук І. В. Зелений туризм як інструмент національно-патріотичного виховання молоді. Зб. матеріалів Міжвузівської науково-методичної конференції

«Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти». Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2015. С. 117–118.

23. Тищук І. В. Розвиток зеленого туризму в умовах транскордонного польсько-українського співробітництва. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток національної економіки: теорія і практика». Івано-Франківськ 3 – 4 квітня 2015 р. Тернопіль: Крок, 2015. Ч. 2. С. 380–382.

24. Тищук І. В. Перспективи розвитку туристично-рекреаційної сфери транскордонних регіонів. Тези V Міжнародного науково-практичного семінару «Транскордонне співробітництво як форма розвитку міжнародної інтеграції». Луцьк: Редакційно-видавничий відділ Луцького НТУ, 2015. С. 78–81.

25. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Розвиток рекреації на територіях природно-заповідного фонду. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Енергетична безпека навколишнього середовища». Луцьк, 2015. С. 108–112.

26. Тищук І. В., Матвійчук Л. Ю. Зелений туризм – основа розвитку туристичної індустрії Волинської області. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання». Черкаси, 2016. С. 197–201.

27. Тищук І. В., Лепкий М. І. Базові інститути в інституціональному середовищі розвитку зеленого туризму. Зб. тез Міжнародної науково-практичної конференції «Регіональні проблеми розвитку територіальних систем: теорія, практика, перспективи». Ужгород, 2016. С. 80–83.

28. Тищук І. В. Едьюкемент як складова розвитку зеленого туризму. Зб. тез Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний, готельний і ресторанний бізнес: інновації та тренди». Київ, 2016. С. 332–339.

29. Тищук І. В. Пріоритетні напрями розвитку зеленого туризму на Волині. Зб. тез доповідей III науково-практичного семінару «Географічні особливості рекреаційно-туристичних ресурсів Полісся». Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна». Луцьк, 2016. 74 с.

30. Тищук І. В. Проблеми визначення змісту раціонального використання туристичних ресурсів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми та перспективи сталого розвитку підприємств та регіонів України». Дніпропетровськ, 2016. С. 34–36.

31. Тищук І. В. Система платежів як спосіб забезпечення раціонального використання туристичних ресурсів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми та перспективи сталого розвитку підприємств та регіонів України». Дніпропетровськ, 2016. С. 114–116.

32. Тищук І. В. До питання проблеми категоризації у зеленому туризмі (в Україні). Зб. тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні». Березне, 2016. С. 86–87.

33. Тищук І. В., Картава О. Ф. Безпека як одна з головних складових розвитку зеленого туризму. Зб. тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції «Забезпечення промислової та цивільної безпеки в Україні та світі». Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2016. С. 25–28.

34. Тищук І. В. Основні способи забезпечення раціонального використання туристичних ресурсів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації». Том 1. Запоріжжя, 30–31 березня 2017. С. 367–369.

35. Тищук І. В. Визначальні теорії розвитку сільського зеленого туризму. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні імперативи розвитку туризму та економіки в умовах глобалізації». Том 2. Запоріжжя, 30–31 березня 2017. С. 575–577.

36. Тищук І. В. Динаміка та тенденції розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання». Черкаси, 23–24 березня. 2017. С. 197–201.

37. Тищук І. В. Ринок туристичних послуг в Україні: аналіз та структура. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи розвитку туризму в Україні та світі». Луцьк–Світязь, 17–18 травня 2017. С. 123–128.

38. Тищук І. В. Фінансове забезпечення розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи розвитку туризму в Україні та світі». Луцьк–Світязь, 17–18 травня 2017. С. 208–211.

АНОТАЦІЯ

Тищук І. В. Регіональні механізми стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Луцький національний технічний університет, Мукачівський державний університет, Мукачево, 2018.

Дисертаційна робота присвячена обґрунтуванню теоретико-методичних засад та прикладних положень формування та реалізації регіональних механізмів стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму. Узагальнено наукові підходи до визначення поняття «сільський зелений туризм». Розроблено концептуальну модель регіонального розвитку підприємництва у сфері сільського зеленого туризму. Сформовано методологічний підхід до оцінки природно-ресурсного потенціалу розвитку сільського зеленого туризму регіонів.

Удосконалено структурну модель інституційної інфраструктури стимулювання підприємницької діяльності в сфері сільського зеленого туризму на рівні регіону.

Розроблено комплекс організаційно-економічних заходів з метою ефективного впровадження в практику регіональних механізмів стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму, які передбачають забезпечення сприятливого середовища для підвищення результативності функціонування підприємств сільського зеленого туризму на рівні регіону.

Ключові слова: сільський зелений туризм, регіон, садиба, підприємництво, організаційно-економічний механізм, інвестиції, розвиток.

АННОТАЦИЯ

Тыщук И. В. Региональные механизмы стимулирования предпринимательства в сфере сельского зеленого туризма. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. Луцкий национальный технический университет, Мукачевский государственный университет, Мукачево, 2018.

Диссертация посвящена обоснованию теоретико-методических основ и прикладных положений формирования и реализации региональных механизмов стимулирования предпринимательства в сфере сельского зеленого туризма.

Обобщены научные подходы к определению понятия «сельский зеленый туризм». Разработана концептуальная модель регионального развития предпринимательства в сфере сельского зеленого туризма. Сформирован методологический подход к оценке природно-ресурсного потенциала развития сельского зеленого туризма регионов.

Усовершенствована структурная модель институциональной инфраструктуры стимулирования предпринимательской деятельности в сфере сельского зеленого туризма на уровне региона.

Разработан комплекс организационно-экономических мероприятий с целью эффективного внедрения в практику региональных механизмов стимулирования предпринимательства в сфере сельского зеленого туризма, который предполагает обеспечение благоприятной среды для повышения результативности функционирования предприятий сельского зеленого туризма на уровне региона.

Ключевые слова: сельский зеленый туризм, регион, усадьба, предпринимательство, организационно-экономический механизм, инвестиции, развитие.

ABSTRACT

Tyshchuk I. V. Regional mechanisms for stimulating entrepreneurship in the field of rural green tourism. – Qualifying scientific work on the rights of manuscripts.

The theses for obtaining of a scientific degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.05 – the development of productive forces and regional economics – Lutsk National Technical University, Mukachevo State University, Mukachevo, 2018.

This thesis is devoted to study of theoretical and methodological foundations and practical provisions for the formation and implementation of regional mechanisms of stimulation of entrepreneurship in the sphere of rural green tourism.

In this dissertation is investigated the development of rural tourism and processes of entrepreneurship in this area, which is divided into the theoretical, associated with the production of scientific and methodical bases of the territorial organization of the use of the natural resource potential of rural tourism, and applied, the main purpose of which is to create recommendations to improve the level of development of rural green tourism in the regions and increase of efficiency of functioning of enterprises of the studied tourism.

Scientific approaches to the definition of "rural green tourism" are summarized, respectively, rural tourism is understood as a specific kind of business, what unites all forms of tourism that take place in the village and resulted in implementing of socio-ecological-economic impact on the region's development through the rational use of available natural resource potential. Scientific and methodical approach of the study of rural green tourism in the region is proposed.

Developed a conceptual model of regional development of entrepreneurship in the sphere of rural green tourism and as a result of the region whose main idea is to increase the level of interest in the development of business, government and tourists, based on certain criteria, through the promotion of entrepreneurship in the sphere of rural green tourism in the regions, as well as the result of which is the elimination of inconsistencies of socio-ecologic-economic development of regions by applying organizational and economic levers of influence.

Methodological approach to the assessment of natural resource potential of rural tourism regions is formed, which is based on certain research methods and takes into account the assessment of how natural resources and natural conditions of the region, which serves as the basis for the development of organizational and economic measures to

ensure the security and efficiency of reproduction and conservation of the natural and resource potential of the region.

The focus is on practical development of rural green tourism, at the facility level that has three areas, based on the shape of the base of the tourism business of rural green tourism.

It is proved that the organizational and economic mechanism of stimulation of entrepreneurship in the sphere of rural green tourism in the region is an integral component of the overall national economic mechanism and is in cooperation with other economic mechanisms governing the processes of development of both the region and rural tourism. The essence of concepts "organizational and economic mechanism of stimulation and support of entrepreneurship rural green tourism in the region" is defined.

The organizational and economic mechanism of stimulation of entrepreneurial activities in the sphere of rural green tourism is developed. The tools of the mechanism of stimulation of entrepreneurial activity in the sphere of rural green tourism in the region are generalized and systematized. The balance of economic, environmental and social aspects of regional development of rural green tourism is agreed and functions, principles, methods, forms of stimulating and support of the effective development of rural green tourism in the region that achieve and maintain the optimally required level of use of natural resource potential are systematized.

Structural model of institutional infrastructure to encourage entrepreneurial activities in the sphere of rural green tourism in the region is improved, which consists of general, specialized, informational and regulatory institutions that provide for a system of financial and economic stimulation of entrepreneurial activities in the sphere of rural green tourism, provide a construction of clear relationships, the cooperation between enterprises within the region and promote their activities in the direction of improvement of ecological and social and economic situation of the region.

Developed a set of organizational and economic measures for the effective implementation in practice of regional mechanisms of stimulation of entrepreneurship in the sphere of rural green tourism, which include ensuring favourable environment for increasing the efficiency of functioning of enterprises of rural tourism in the regional level.

The mechanism of investment support for development of rural green tourism of regions is proposed whose elements are the choice of tourist sites and areas of rural green tourism for investments, depending on their level of development and availability of natural resource potential. The priority directions for attraction of investment resources for realization of possibilities of development of rural green tourism for the effective development of the tourism regions are defined: the development of rural tourism, especially in the regions that have preserved folk customs and traditions: the Carpathians, Polissia, Poltava, Podillia, Bukovyna, and the other, which in turn will relieve the tourist regions that are in critical condition; the increase in the number of objects of rural green tourism in the region; training of workers in the tourism industry in rural areas; increase the level of awareness of tourists, in particular ecologically oriented promotional activities and education.

The results are used in educational process of Lutsk National Technical University while teaching courses in "Rural tourism", "Organization of tourism", "Planning and organization of tourist business" and the implementation of the diploma works by the students of economic specialties.

Key words: rural tourism, region, estate, entrepreneurship, organizational and economic mechanism, investment, development.

Підп. до друку 12.01.2018 р. Формат 60x84/16. Папір офс. Гарн. Таймс
Ум. друк. арк. 0,625. Обл.-вид. арк. 0,5. Наклад 100 пр. Зам. 1.
Інформаційно-видавничий відділ
Луцького національного технічного університету
Луцьк, 43018, вул. Львівська, 75
Друк – ІВВ Луцького НТУ

